

16.1.2015

UTLÅTANDE OM BEHANDLINGEN AV AKTIER SOM ERHÅLLS I SAMBAND MED FÖRETAGSARRANGEMANG

1 Begäran om utlåtande

Sökanden är en kommun till vars koncern hör Bolag A Ab och Bolag B Ab. Kommunen äger 100 procent av aktierna i Bolag B Ab. Bolag A Ab ägs till 75 procent av kommunen och till 25 procent av Bolag B Ab. Genom indirekt ägande äger kommunen alltså 100 procent av Bolag A Ab. Det är meningen att kommunkoncernens verksamheter ska effektiviseras genom sammanslagning av Bolag B Ab och Bolag A Ab. Sammanslagningen skulle genomföras antingen genom fusion (Bolag B Ab fusioneras med Bolag A Ab) eller genom en kombination av aktiebyte och fusion (Bolag A Ab förvärvar aktierna i Bolag B Ab genom aktiebyte, varefter Bolag B Ab fusioneras med Bolag A Ab genom dotterbolagsfusion).

Kommunen har bett kommunsektionen ta ställning till följande frågor:

- 1) Är det förenligt med god bokföringssed att aktieägaren i ett bolag som fusioneras bokför det mottagande bolagets aktier, som erhålls i form av fusionsvederlag, till deras verkliga värde och behandlar dem som resultatpåverkande överlåtelse på det sätt som anges närmare i ansökan?
- 1) Är det förenligt med god bokföringssed att kommunen i egenskap av överlåtare bokför aktier som erhålls genom aktiebyte till deras verkliga värde och behandlar dem som resultatpåverkande överlåtelse på det sätt som anges närmare i ansökan?

2 Motiveringar

2.1 Bokföringslagen (1336/1997, nedan BokfL)

Enligt 4 kap. 5 § 1 mom. i bokföringslagen avses med anskaffningsutgift de rörliga utgifterna för anskaffning och tillverkning av en tillgång.

Om den sannolika framtida inkomsten från en tillgång eller investering som hör till bestående aktiva varaktigt är mindre än den ännu oavskrivna anskaffningsutgiften, ska skillnaden enligt 5 kap. 13 § kostnadsföras som en nedskrivning.

I 5 kap. 17 § i bokföringslagen sägs att om det sannolika överlåtelsepriset för ett jord- eller vattenområde eller ett annat värdepapper än ett i 5 kap. 2 a § avsett finansiellt instrument som hör till bestående aktiva på bokslutsdagen varaktigt är väsentligt högre än den ursprungliga anskaffningsutgiften, får en uppskrivning göras på den återstående anskaffningsutgiften. Med iakttagande av konsekvens och särskild försiktighet får i balansräkningen, utöver den ännu oavskrivna delen av anskaffningsutgiften, tas upp en uppskrivning motsvarande högst skillnaden mellan det sannolika överlåtelsepriset och den oavskrivna delen av anskaffningsutgiften. Uppskrivningsbeloppet ska tas upp i en uppskrivningsfond som ingår i det egna kapitalet. Om uppskrivningen visar sig vara obefogad ska den återföras.

Till de grundläggande bokföringsprinciperna hör realiseringsprincipen. Enligt den tas endast realiserade inkomster och utgifter upp i bokföringen (BokfL 3 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten). I bokföringen realiseras en inkomst då en prestation överläts och en utgift då en prestation tas emot (BokfL 2 kap. 3 § 1 mom.). Eftersom bokföringen grundar sig på beräkningar som utgår från anskaffningsutgiften betraktas värdestegring på en egendom inte som vinst som realiseras under ägartiden (BokfL 5 kap. 5 § 1 mom. och 17 §). Resultatberäkningen och vinstutdelningen grundar sig således på det realiserade resultatet och bland balansräkningens aktiva anges de belopp som grundar sig på anskaffningsutgiften.

Principen om innehållsbetoning (*innebörd framför form*) betyder att bokföringen görs med beaktande av affärshändelsens eller avtalets faktiska karaktär, inte enbart enligt det formella innehållet eller den juridiska formen (BokfL 3 kap. 3 § 1 mom. 2a punkten). Om formen och innehållet står i konflikt med varandra görs bokföringen enligt affärshändelsens faktiska innehåll och inte enligt formen. Enligt Bokföringsnämndens utlåtande om tillämpningen av principen om innehållsbetoning i bokslut (1775/2006) kan en uttrycklig specialbestämmelse i bokföringslagen eller i någon annan lag eller anvisningar från Bokföringsnämnden tillåta att man i bokslutet frånsäger den juridiska formen hos en affärshändelse.

Bokföringslagen innehåller inga uttryckliga bestämmelser om hur företagsarrangemang ska behandlas i bokföringen. På den bokförings-

mässiga behandlingen tillämpas som etablerad praxis de principer som tillämpas vid upprättande av koncernbokslut. Koncernbokslutet ska i likhet med det som förutsätts av de separata bolagen i koncernen ge en rättvisande bild av räkenskapsperiodens resultat och koncernens ekonomiska ställning. Ur koncernens synvinkel får en hopslagning av tillgångar och skulder inte påverka koncernens resultat och egna kapital. Enligt 6 kap. 7 § 1 mom. i bokföringslagen ska koncernens resultat och ekonomiska ställning presenteras i koncernbokslutet som om koncernföretagen utgjorde en enda bokförings-skyldig. Effekten av koncerninterna poster som hänför sig till transaktioner mellan koncernföretagen ska elimineras. Förändringar inom koncernen, såsom fusionering eller upplösning av ett dotterföretag som ägts helt av koncernen har sålunda i princip ingen inverkan på koncernens resultat och egna kapital.

2.2 Kommunsektionens tidigare utlåtanden

Kommunsektionen har gett ett utlåtande 51/2001 om behandlingen av aktier i börsbolag som erhålls vid fusion. Enligt utlåtandet realiserades inte någon överlåtelsevinst när aktier i olika aktiebolag byttes vid en fusion eftersom man inte hade kommit överens om något annat vederlag än aktier av det mottagande bolaget. De aktier som erhöles skulle därmed tas upp i kommunens balansräkning till den oavskrivna anskaffningsutgiften för de aktier som gavs i utbyte.

Kommunsektionens utlåtande 84/2008 och 85/2008 behandlade utbyte av aktier av samma slag och värde mellan två kommuner utan annat vederlag. Kommunsektionen ansåg att den ekonomiska nyttan av aktierna och deras användning i serviceproduktionen inte skulle ändras på grund av bytet och att penningmedel inte skulle frigöras för andra ändamål. Enligt utlåtandet skulle anskaffningsutgiftsprincipen iaktas vid byte av tillgångar av samma slag och värde, liksom vid byte av aktier av samma slag i samma bolag. I utlåtandet ansåg kommunsektionen att en sådan transaktion saknar en realekonomisk grund som skulle berättiga till intäktsföring av skillnaden mellan aktiernas bytesvärde och bokföringsvärde i bokslutet.

3 Utlåtande

Kommunsektionen konstaterar att de företagsarrangemang som presenteras i ansökan inte påverkar kommunens ägarandelar i koncernbolagen, eftersom kommunen äger koncernbolagens aktiestock i sin helhet redan före företagsarrangemangen, när man beaktar det indirekta ägarskapet. Efter företagsarrangemangen skulle kommunkoncernen ha endast ett koncernbolag som i sin helhet ägs av kommunen och till vilket tillgångarna och skulderna från ett annat bolag som ägts av kommunen har överförts. Efter fusionen eller aktiebytet eller kombinationen av dem har det inte skett någon verklig förändring i kommunkoncernens tillgångar eller skulder.

Som svar på sökandens fråga **1** och **2** konstaterar kommunsektionen att realiseringsprincipen enligt bokföringslagen inte uppfylls i de företagsarrangemang som beskrivs i ansökan. De beskrivna företagsarrange-

mangen är helt koncerninterna. Kommunsektionen anser därför att arrangemangen ur kommunkoncernens synvinkel inte ger upphov till sådana realekonomiska åtgärder som skulle motivera att de aktier som förvärvas i samband med fusionen eller aktiebytet skulle värderas till sitt verkliga värde och behandlas som resultatpåverkande överlåtelse i aktieägarens, dvs. kommunens, bokföring. De aktier som erhålls som fusionsvederlag och genom aktiebyte tas upp i kommunens balansräkning till den oavskrivna anskaffningsutgiften för aktierna, om parterna inte avtalat om något annat vederlag än det mottagande bolagets aktier. Detta gäller också om aktiernas värde nämns i fusionshandlingarna.

När bokslutet upprättas görs vid behov en nedskrivning av anskaffningsutgiften enligt 5 kap. 13 § i bokföringslagen.

Värdet på aktier bland bestående aktiva kan skrivas upp enligt 5 kap. 17 § i bokföringslagen om förutsättningarna för uppskrivning uppfylls.